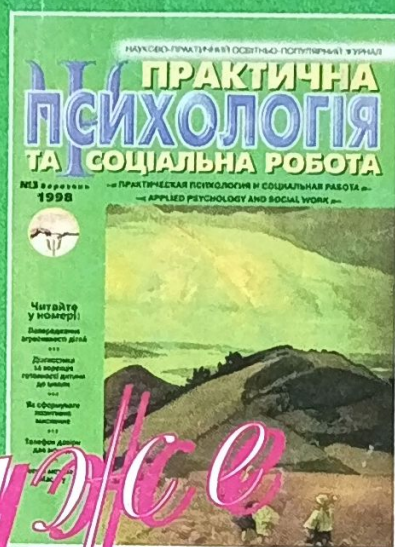
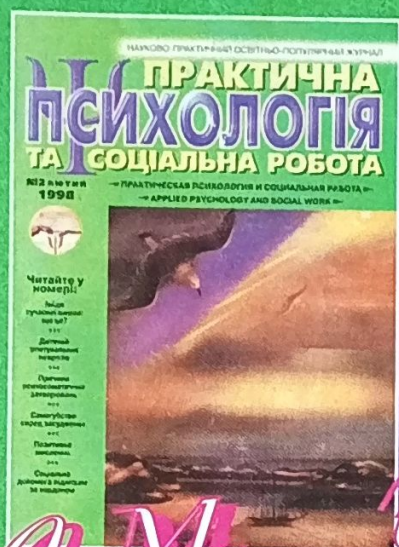
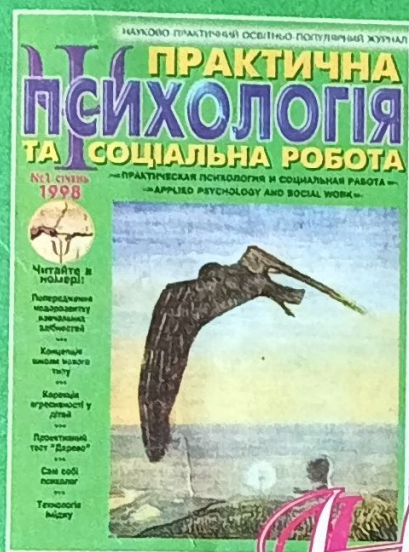

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ОСВІТНЬО-ПОПУЛЯРНИЙ ЖУРНАЛ

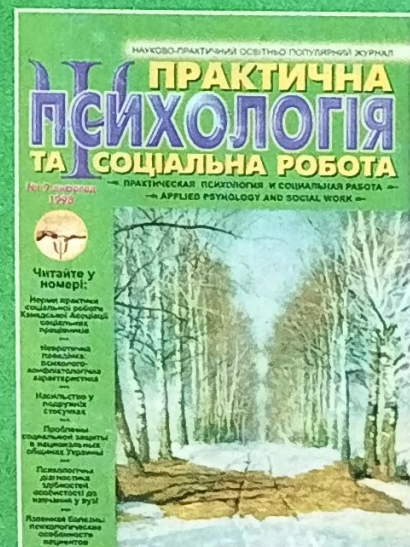
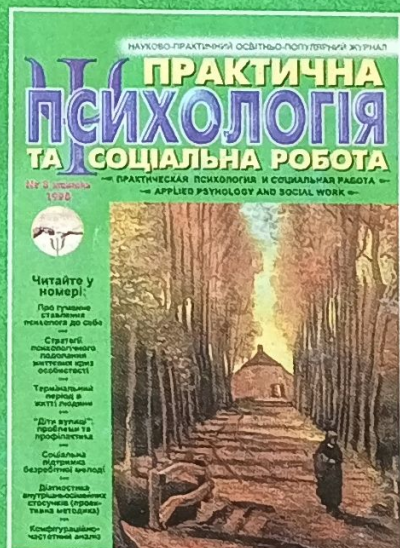
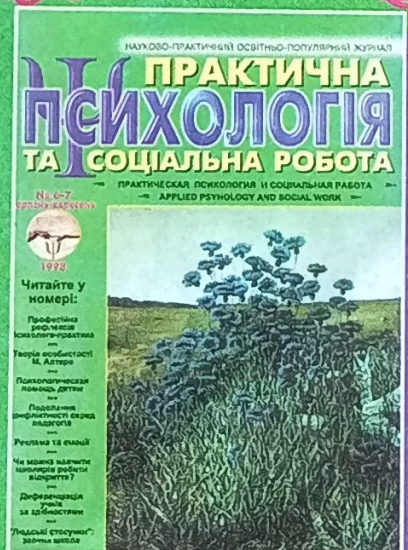
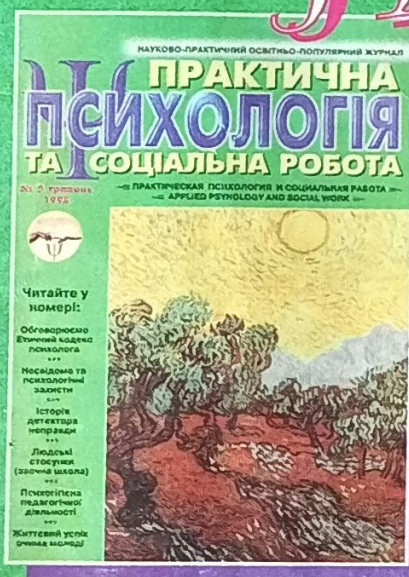
ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ ТА СОЦІАЛЬНА РОБОТА

— ПРАКТИЧЕСКАЯ ПСИХОЛОГИЯ И СОЦИАЛЬНАЯ РАБОТА —
— APPLIED PSYCHOLOGY AND SOCIAL WORK —

Нам уже

Prick!

№ 10 грудень
1998

ФОРМУВАННЯ ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ
У СТАРШОКЛАСНИКІВ
КОНЦЕПЦІЯ СТАЛИХ РИС ОСОБИСТОСТІ
ПРАКТИКА ПСИХОДІАГНОСТИКИ
ЗА КОРДОНОМ

ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ ТА СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Науково-практичний та освітньо-популярний журнал

Свідоцтво про реєстрацію:
Серія КВ № 2564 від 24.04.1997р.

ЗАСНОВНИК: компанія "Соціс"

СПІВЗАСНОВНИКИ: Інститут психології ім.Г.С.Костюка АПН України, Академія педагогічних наук України за участю Міністерства освіти України, Товариства психологів України та Української асоціації соціальних педагогів та спеціалістів із соціальної роботи.

Індекс видання 74064.

Періодичність — 10 разів на рік.

Журнал включено до переліку наукових видань ВАКУ України, в яких можуть публікуватись основні результати дисертаційних робіт.

Редакція

Редакційна рада:

С. Д. Максименко — голова редакційної ради

В. П. Андрущенко

Л. Ф. Бурлачук

В. П. Казьмиренко

О. В. Киричук

М. П. Лукашевич

Н. В. Чепелєва

М. Д. Ярмаченко

Т. С. Яценко

Редакційна колегія:

О.В.Губенко — керівник проекту, головний редактор

В. В. Андрієвська

І. Д. Бех

О. В. Беца

В. С. Болгаріна

М. В. Вельбівець

О. В. Винославська

О. А. Донченко

І. Д. Зверева — редактор

відділу соціальної роботи

В. Ф. Калошин

Л. М. Карамушка

З. Г. Кісарчук

Л. Г. Коваль

Л. О. Кремень

Р. І. Ленчовський

Н. Ю. Максимова

Л. М. Манилова

В. О. Моляко

В. П. Недашківський

В. М. Оржеховська

В. Г. Панок — заступник

головного редактора

В. А. Роменець

М. М. Слюсаревський

О. В. Сухомлинська

І. Ю. Шпалерчук

Номер підготували:

Головний редактор — О. В. Губенко

Технічний редактор — Б. В. Дорошенко

Літературний редактор і коректор — Н.С.Лісняк

Комп'ютерний набір — Н.І. Горшкова

Верстка — Т.М. Кулик

Художники — А.А. Марголіна, Н. В. Веселицька

В оформленні другої сторінки обкладинки використано картину Хіросіге "Склади бамбука біля мосту Кьобасі"

Адреса редакції:

252001, Київ - 1, а/с 117 (для листів)

вул. Михайлівська, 6, 4-й поверх,

кімн. 401-407, "Соціс Геллап",

"Практична психологія та соціальна робота".

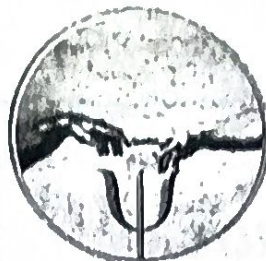
Тел.: (044) 228-71-03, 228-64-32, 229-32-80.

Fax: (044) 228-22-97.

E-mail: root@socis. Freenet. kiev. uav

©"Соціс", 1998

©"Практична психологія та соціальна робота", 1998

№10,
грудень '98

ЗМІСТ

Від редакції 2

Теоретичний розділ

ЮЛАНТА ВІЛЬШ. Концепція сталих
індивідуальних рис особистості та її
використання у деяких
практичних сферах 2

Т.А. ТОІЧКІНА. На перехресті: проблема
маргінальної особистості в сімейному
ракурсі 6

Наука — освіті

Е.О. ПОМИТКІН. Проблема розвитку та
діагностики духовних ціннісних
орієнтацій у старшокласників 10

Г.М. ЛАКТИОНОВА. Женское образование:
право на настоящее, право на будущее 17

Ці "важкі" діти

О.Б. БОВТЬ. Психокоррекционная работа по
предупреждению агрессивности
у детей младшего школьного возраста
(Окончание) 21

Школа практичного психолога та соціального працівника

І.А. ГРАБСЬКА. Насильство у подружніх
стосунках. Зарубіжний досвід досліджень
та консультування (Закінчення) 25

До картотеки практичного психолога та соціального працівника

Т.Д. КУШНІРУК. Подолання конфліктності серед
педагогів. Соціально-педагогічний аспект
(Закінчення) 29

Здоров'я

О.В. КОРНІЄНКО. Цінність психосоматичного
здоров'я підростаючого покоління 33

Зарубіжний досвід

Д.Ж. ГРЕГОРІ. Регулювання тестової практики
в європейських франкомовних країнах . 34

Психологія для всіх

О.В. ВІНОСЛАВСЬКА, М.П. МАЛИГІНА.
Людські стосунки: заочна школа
(Закінчення першого розділу) 39

Огляд літератури

Нові праці з психології 41

Різне

З. КІСАРЧУК. Сім'я та оточення: побудова
общини через системи і культури. Звіт про
конференцію 43
Зміст журналу за рік 44

ЧИТАННЯ ДУМОК НА ОСНОВІ "ПОВЕДІНКИ" ОЧЕЙ*

Ми всі використовуємо такі фрази: "У неї великі наївні очі", "У неї звабливі очі", "Він кинув на нього гнівний погляд", "Він мене зурочив". Отже, з допомогою очей передаються найбільш точні й відкриті сигнали з усіх сигналів людської комунікації, оскільки вони займають центральне місце в людському організмі, а зіниці поводять себе повністю незалежно.

Китайські торговці перлами в давнину також стежили за розширенням зіниць своїх покупців при веденні переговорів про ціну. Кілька віків тому повії закапували собі у вічі бекладону, щоб змусити зіниці розширюватися і виглядати більш бажаними й привабливими.

Коли ви розмовляєте з людьми або ведете переговори, навчіться дивитися в зіниці, і вони розкажуть вам правду про думки людини.

Якщо людина нечесна або приховує щось, її очі зустрічаються з вашими менше, ніж третина всього часу спілкування.

Якщо погляд людини зустрічається з вашими очима більш як дві третини часу, то це може означати одне з двох: по-перше, він або вона вважають Вас дуже цікавим або привабливим — в цьому випадку зіниці очей будуть розширеними; по-друге, він або вона налаштовані вороже щодо Вас і невербально посиляють виклик; в цьому разі зіниці будуть звуженими.

Іншими словами, щоб побудувати добрі стосунки з іншою людиною, Ваш погляд повинен зустрічатися з її поглядом близько 60-70 відсотків усього часу спілкування.

Отже, нічого дивного немає в тому, що скута, скромна людина, очі якої зустрічаються з вашим поглядом менше третини часу, рідко користується довірою. Виходить, що не так уже й парадоксально звучить відомий іронічний вислів: "у нього, окрім скромності, достоїнств немає".

При переговорах також ніколи не слід одягати темні окуляри, оскільки в інших з'явиться неприємне відчуття.

* З книги: В.С.Лозниця. Психологія менеджменту. - К., 1997

ЦІННІСТЬ

Актуальність теми, порушеної в статті, зумовлена необхідністю виокремлення цінності психосоматичного здоров'я людей різних вікових категорій, і в першу чергу, його загрозливим станом серед підростаючого покоління України.

Традиційно беруться до уваги такі цінності: загальнолюдські — совість, правда, доброта, справедливість, любов і т. п.; громадські — культура соціальних і політичних відносин, захист індивідуальних прав і свобод, повага до закону, право на свободу слова, друку і т. п.; цінності сімейного життя — вірність подружжя, турбота про дітей, повага до старших тощо; цінності особистого життя — мудрість, воля, рішучість, мужність, оптимізм, розум і т. ін. Як бачимо із загальноприйнятої структури, такі цінності, як здорове мислення, обдумані вчинки, доброзичливі стосунки, адекватна поведінка (як окремої особистості, так і суспільства в цілому) поки що не стали нормою повсякденного життя сучасної людини. З розвитком науки і техніки люди поступово відходять від природи, практично стають на шлях самознищення, багато в чому дотримуючись нездорового способу життя. І це в першу чергу відноситься до підростаючого покоління, зокрема, до учнівської молоді.

Дискусії про перевантаження школярів ведуться з часів заснування шкіл. Досить згадати роботу Лозінзер (1836) "Охорона здоров'я школярів". Автор оцінював школярів, як "психічно втомлених і несамотійних" й піддавав критиці постійне шкільне перевантаження. Цікаво відмітити, що спочатку йшлося про "велике навантаження школярів", потім — про "шкільне перевантаження", а тепер — про "шкільний стрес". Проте більшість дітей та підлітків в усьому світі вимушені відчувати на собі підвищені вимоги різних шкільних навчально-освітніх систем.

Складна ситуація із здоров'ям населення більшості країн світу, в тому числі України, пов'язана з багатьма факторами. Деяка статистика дає реальне уявлення про стан здоров'я дітей України. За даними професора Г.О. Бачинського (1995), в Україні вже припинилось природне відтворення населення — людей померло на 30 відсотків більше, ніж народилося. Дитяча смертність в Україні є найвищою в Європі, 80 відсотків вагітних жінок хворі (10 років тому ця цифра становила 30 відсотків), на тисячу новонароджених

ПСИХОСОМАТИЧНОГО ЗДОРОВ'Я підростаючого покоління

в Україні вмирає 13 дітей — у містах і 14 дітей — у селах, 80 відсотків українських дітей хворі або мають послаблене здоров'я.

Зростає кількість дітей з порушеною спадковістю. Лише за останнє десятиліття в країні у п'ять разів збільшилась кількість неповноцінних дітей. До закінчення середньої школи 46 відсотків випускників набувають різних хронічних захворювань, 50 — морфофункціональних порушень. З 1986 року на 5 відсотків щорічно зростає кількість народжених дітей-мутантів. Український народ опинився перед реальною загрозою вимирання.

В роботі В.І. Куценко (1994) наводяться такі дані: за період навчання в школах з першого по восьмий клас кількість здорових дітей знижується в чотири рази, зростає кількість короткозорих дітей — від 3 до 30 відсотків, з нервово-психічними розладами — від 11 до 40 відсотків, з гастроентерологічними захворюваннями — в два рази. Щорічно при профілактичних оглядах дітей у віці до 15 років виявляється, що в значній частині учнів порушена осанка; деякі з них хворі на сколіоз, більшість відстає у фізичному відношенні. При анкетуванні 65 відсотків батьків вказали на підвищену збудливість, а також агресивність їхніх дітей. Деякі шестилітки, які б мали прибавляти у зрості по 8 сантиметрів на рік, у перший рік навчання або росли повільно, або зовсім переставали рости. В процесі навчання в умовах, які не відповідають гігієнічним вимогам, число гострих респіраторних захворювань (ГРЗ) серед них зростає на 35 відсотків. У 40 відсотків шестирічних дітей до кінця навчального року погіршується стан здоров'я, головним чином через те, що шкільна програма не відповідає їх віковим можливостям.

У збірнику "Основи соціоекології" (1995) наводиться той факт, що у 5,8 тисячі дітей та у 7 тисяч дорослих опромінення щитовидної залози в 1986 році в Україні підвищило ризик захворювання на рак. Підрахунки демографів показу-

ли, що протягом одного-двох поколінь основна частина молодого населення України може стати психічно та фізично неповноцінною.

Таким чином, перелічені факти підтверджують актуальність порушеної теми дослідження та вказують на те, що проблеми здоров'я населення України, особливо дітей та підлітків, ще не посіли належного місця у житті кожної особистості. Не приділяється цьому достатньої уваги і на рівні державних установ, без підтримки яких неможливе здійснення відповідної політики щодо здоров'я населення.

Закінчується ХХ століття. Людство, в тому числі молодь, перебуває в пошуку основ нової моралі та цінностей. Наступному ХХІ століттю потрібне покоління, яке за своїми духовними установками, мораллю та станом психосоматичного здоров'я могло б виносити значні навантаження в повсякденному житті та приймати самостійні рішення.

О.В. Корнієнко, канд. психол. наук,
асистент кафедри психодіагностики
та медичної психології
Київського університету
ім. Тараса Шевченка

ЛІТЕРАТУРА

1. Гавенко В.Л., Кожина А.М., Синайко В.М., Прокопович Е.М. Психосоціальні аспекти школьної дезадаптації як основа предболезненних психічних змін у підлітків // Матеріали других міжнародних психологічних читань "Актуальні проблеми сучасної психології". Секція "Медична психологія". — Харків: Ун-т внутрішніх справ, 1995. — С. 26-27.
2. Куценко В.И. Сфера воспроизводства здоровья населения: социально-экономический и региональный аспект. — К.: Наук. думка 1994. — С. 10-11.
3. Основи соціоекології: Навчальний посібник. / Г.О. Бачинський, Н.В. Беренда, В.Д. Бондаренко та ін.; За ред. Г.О. Бачинського. — К.: Вища шк., 1995. — С. 23.